

Pieksämäen turvallisuussuunnitelma 2018-2021

SISÄLTÖ

1. Tiivistelmä
2. Turvallisuustuutoröryhmän tehtäväksi anto ja työskentely
3. Turvallisuussuunnitelman tausta ja tarkoitus
4. Pieksämäen turvallisuustilanne ja turvallisuusympäristö
5. Turvallisuussuunnitelman seuranta ja turvallisuusasioista tiedottaminen
6. Turvallisuussuunnitelma painopistealueittain
7. Lähteet
8. Liitteet
9. Työryhmän kokoonpano

1. Tiivistelmä

Turvallisuussuunnittelu on tärkeä osa kunnassa tehtävää hyvinvointityötä. Pieksämäen kuntastrategiaan sisältyvään hyvinvointisuunnitelmaan on keskeiseksi asiaksi kirjattu kuntalaisten turvallisuuden edistäminen. Myös Etelä-Savon maakunnan hyvinvointiohjelmassa turvallisuus on keskeisesti mukana. Tässä vuosille 2018-2021 laaditussa Pieksämäen turvallisuussuunnitelmassa korostuu kuntalaisten arjen turvallisuus, jota voi kutsua myös hyvinvointiturvallisuudeksi. Suunnitelmaan sisältyvät kehittämisen painopisteet nousevat tämän hetken valtakunnallisista, mm. eri ministeriöiden, Thl:n ja rikosentorjuntaviraston turvallisuusohjelmista, ajankohtaisesta turvallisuushaasteisiin liittyvästä tilasto- ja muusta toimintatiedosta sekä kuntalaisten parissa toimivilta ja kuntalaisilta itseltään saadusta turvallisuuteen liittyvästä kokemustiedosta. Suunnitelmassa on pyritty ennakoimaan myös tulevaisuuden turvallisuushaasteita. Suunnitelman tavoitteissa ja toimenpiteissä korostuu kuntalaisten ja lähiyhteisöjen oma vastuu ja osallisuus arjen turvallisuusteissa sekä turvallisen ympäristön suunnittelussa. Erityisesti korostetaan haavoittuvien ryhmien, lasten, nuorten ja ikäihmisten turvallisuustarpeista nousevia toimia. Toimenpiteitä pyritään suuntamaan ennakoivaan ja ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön, toimijoiden ajantasaisen tiedon ja osaamisen vahvistamiseen sekä mahdollisimman kattavaan tiedottamiseen. Monialaisen suunnittelun ja yhteistyön kautta sekä yhdistämällä kansalaisten arjen turvallisuutta edistäviä toimia ja turvallisuusorganisaatioiden kriisinhallintavalmiuksia, päästään parhaaseen tulokseen ja lisätään tehokkaimmin kansalaisten turvallisuuden tunnetta.

2. Turvallisuustyöryhmän tehtäväksi anto ja työskentely

Valtioneuvosto on hyväksynyt kansallisen rikosentorjuntaohjelman 24.11.2016 vuosille 2016–2020. Ohjelman tavoitteena on:

- selkeyttää rikosten ehkäisyn kytkeytyminen kunnan muihin suunnitelmiin,
- rikosten ehkäisyyn kytkeytyvän yhteistyön ja verkostoitumisen parantaminen viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten kanssa,
- lisätä rikosentorjuntatyön osaamista paikallisella ja kansallisella tasolla
- edistää asukkaiden ja kansalaisjärjestöjen kuulemista rikosten ehkäisyn suunnittelussa ja
- kehittää kansalaisten osallistumista ja vaikuttamiskeinoja rikosten ehkäisyssä ja koetun turvallisuuden edistämisessä.

Uudessa rikosentorjuntaohjelmassa esitetään toimenpiteitä paikallisen rikosentorjuntatyön kehittämiseksi ja sen erityinen paino on rikosentorjuntatyön eri toimijoiden, kuten viranomaisten, elinkeinoelämän, kansalaisjärjestöjen ja asukkaiden yhteistyössä rikosentorjunnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Paikallinen turvallisuussuunnittelu on valtakunnallisen sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoa paikallisella tasolla. Paikallisen turvallisuussuunnitelman tavoitteena on sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisesti lisätä turvallisuuden

tunnetta ja parantaa kaikkien kuntalaisten turvallisuutta. Lisäksi suunnitelman yhtenä tavoitteena on lisätä asukkaiden tietoa siitä, miten heidän turvallisuuttaan ja turvallisuuden tunnettaan parannetaan. Turvallisuussuunnitelma on samalla asukkaille väylä vaikuttaa turvallisuutta koskevaan päätöksentekoon. Turvallisuussuunnitelma laaditaan valtuustokaudeksi. Uusi valtuusto vahvistaa suunnitelman kautensa alussa. Turvallisuussuunnittelu on kunnan normaalia toimintaa ja sen toimeenpanoa seuraa valtuusto.

Edellinen Pieksämäen turvallisuussuunnitelma on vuodelta 2008. Pieksämäen kaupunginhallitus on tehnyt kesäkuussa 2017 päätöksen turvallisuussuunnitelman päivityksestä ja pyytänyt seuraavia tahoja nimeämään edustajansa kaupungin turvallisuustyöryhmään: kaupunginhallitus, Etelä-Savon pelastustoimi, Etelä-Savon poliisi, Pieksämäen kaupungin perusturva, Pieksämäen kaupungin kasvatus- ja opetuspalveluista opetus- ja nuorisotoimi sekä Pieksämäen kaupungin tekninen toimi. Lisäksi työryhmään kutsuttiin vapaa-aikatoimen ja liikennesuunnittelun edustajat.

Turvallisuustyöryhmä työsti syksyn -17 ja kevään -18 aikana turvallisuussuunnitelman meneillään olevalle valtuustokaudelle. Suunnitelma laitetaan toukokuun 2018 aikana laajalle kommenttikierrokselle eri hallinnonaloille, keskeisille sidosryhmille sekä kuntalaisille kaupungin verkkosivujen ja sosiaalisen median kautta. Lopullinen suunnitelma viedään syksyn 2018 aikana päätöksentekoon valtuustolle.

3. Turvallisuussuunnitelman tausta ja tarkoitus

Turvallisuussuunnittelu, ennalta estävä turvallisuustyö ja varautuminen ovat keskeinen osa sekä kuntien että maakuntien tehtäviä ja hyvinvointityötä. Niiden tulee kytkeytyä molempien tahojen strategioihin ja sisältyä hyvinvointikertomuksiin ja –suunnitelmiin. On tärkeää sovittaa yhteen maakunnan ja kuntien turvallisuustyö sekä huomioida yhteistyö järjestöjen, vapaaehtoisten, elinkeinoelämän sekä kuntalaisten kanssa. Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta (SM:n julkaisu 15/2017) linjaa niitä asioita, joiden avulla Suomesta rakennetaan nyt ja tulevaisuudessa maailman turvallisimaa maa elää, asua ja tehdä työtä.

Turvallisuussuunnittelun tulee perustua tiedolla johtamiseen. Eri tutkimuksista, tilastoista ja rekistereistä sekä ammattilaisilta, muilta toimijoilta ja kunnan asukkailta kerätty tieto kokoaa yhteen asioita, joihin kunnan turvallisuustyö painottuu. Tulevaisuuden turvallisuushäiriöiden ja toimintaympäristön muutosten ennakoiminen on oleellinen osa turvallisuustyötä.

Kansalaisten mielestä turvallisuutta edistävät muun muassa turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, väestön yhdenvertaisuus, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti tarvittaessa ja varmuus siitä, että rikokseen syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teostaan. Turvallisuusongelmiin liittyvät juurisyyt ja niihin liittyvät ratkaisut voivat kuitenkin löytyä aivan muualta kuin varsinaisesta turvallisuustyöstä. Erilaiset yhteiskunnalliset ilmiöt, syrjäytymisestä aiheutuva rikollisuus, ikääntyneiden ja nuorten kokema

turvattomuus, kansalaisten eriarvoistuminen sekä erilaiset muutostrendit, myös rajojemme ulkopuolelta tulevat, voivat turvallisuushkiin vaikuttaa. Nämä uhkat on tärkeää tunnistaa ja havaita eri ilmiöiden taustalla. Paikallisessa turvallisuustyössä onkin tärkeää kiinnittää huomiota nimenomaan kuntalaisten arjen turvallisuuteen liittyviin ratkaisuihin. Ennaltaehkäisy ja varhaiset toimet ovat erityisen tärkeitä. Turvallisuusajattelussa on pureuduttava ongelmien syihin jo ennen kuin seuraukset laajenevat turvallisuushaasteiksi. Esimerkiksi sosiaali- ja päihdepolitiikassa voidaan tehdä yhteiskunnan turvallisuutta merkittävästi kohentavia ratkaisuja. Myös nuorten syrjäytymiskehitykseen on puututtava mahdollisimman varhain.

Yhteiskunnan turvallisuuden perusta on yksilöiden omassa toiminnassa ja valinnoissa. Turvallisuuden tunteeseen myötävaikuttavat oman elämän hallinnan kokemus, merkityksellinen tekeminen, vaikutusmahdollisuudet ja yhteisöllisyyden kokemukset. Tätä kaikkea on mahdollista tukea mm. monialaisella suunnittelulla ja yhteistyöllä. Turvallisuudesta vastaavien viranomaisten kuten poliisin, pelastuslaitoksen, kunnan eri toimialojen, liikenne- ja viestintäviranomaisten, elinkeinoelämän ja eri järjestöjen ja vapaaehtoisten yhteistoiminta korostuvat.

Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuu pitkälti järjestelmien kykyyn toimia häiriötilanteissa ja niihin varautumisessa. Pieksämäen kaupunki varautuu normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin tekemällä säännöllistä valmiussuunnittelua. Pelastuslaitos tukee Pieksämäen kaupunkia ja muita Etelä-Savon kuntia häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa ja on aktiivinen toimija häiriöitä ennakoidessa, sekä niiden aikana. Kansalaisten turvatietoja ja -taitoja sekä turvallisuustyöhön osallistumista tulee vahvistaa. Kolmas sektori on keskeinen toimija mm. yksilöiden kriisinsietokyvyn parantamisessa. Järjestöt toimivat lähellä kansalaisia ja tarjoavat monenlaisia oppimisen, osallistumisen sekä vaikuttamisen mahdollisuuksia. Erityisesti lasten ja nuorten parissa työskentelevien turvallisuusosaamista on tuettava ja vahvistettava perus- ja täydennyskoulutuksen avulla. Lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua arjen turvallisuuteen liittyvään päätöksentekoon tulee myös lisätä.

4. Pieksämäen turvallisuustilanne ja turvallisuusympäristö

Pieksämäen turvallisuussuunnitelman laadinnassa on otettu lähtökohdaksi kuntalaisten arjen turvallisuus, jota voi kutsua myös hyvinvointiturvallisuudeksi. Tällä tarkoitetaan ennalta ehkäisevää turvallisuustyötä, jolla tavoitellaan sitä, että turvallisuusriskit ja –uhkat toteutuisivat mahdollisimman harvoin. Hyvinvointiturvallisuuden kuuluu korkea turvallisuuden tunne eri väestöryhmissä. Keskeisenä tavoitteena on liittää hyvinvointiturvallisuus ja järjestystä ja turvallisuutta ylläpitävä ”kontrolliturvallisuus” (poliisi, pelastus, ensihoito jne.) yhteen niin, että niiden välisen yhteistyön seurauksena arjen turvallisuus paranee.

Pieksämäellä järjestettiin syksyllä 2017 kysely kuntalaisille siitä, mitä he kokevat turvallisuuden kannalta suurimpina uhkina ja mitä konkreettisia ehdotuksia heillä olisi näiden uhkien ja riskien pienentämiseksi. Vastauksia saatiin noin 350:ltä pieksämäkeläiseltä. Oman

turvallisuuden kannalta keskeisimpinä uhkina nähtiin asuin- ja liikkumisympäristön riskit ja vaaranpaikat, etenkin liikenneturvallisuudessa. Liikennekasvatusta ja –valistusta tulisi kuntalaisten mielestä lisätä. Liukastumis- ja muut tapaturmariskit nähtiin merkittävinä, eli ympäristön ja kulkuväylien turvallisuutta ja esteettömyyttä tulisi parantaa. Oman terveydentilan ja talouden heikkeneminen yhdistettynä palveluiden vähenemiseen koettiin myös turvallisuusuhkana. Poliisin resurssien väheneminen ja siirtyminen entistä kauemmas Pieksämäeltä, koettiin yleistä turvallisuutta ja rikosten torjuntaa heikentävänä tekijänä. Päihteiden ja huumeiden käytön lisääntyminen sekä tietyn väestöosan syrjäytymiskehitys nähtiin myös jonkin asteisena turvallisuusuhkana. Julkisten tilojen sisäilmaongelmat koettiin sekä terveys- että turvallisuusuhkana. Kokonaisuutena Pieksämäki koettiin kuitenkin melko turvallisena paikkana elää ja viranomaisten hoitaneen turvallisuustehtäviä kohtuullisen hyvin niukentuneista resursseista huolimatta.

Kuntalaisten turvallisuuden tilaa ja kehitystä kuvaavia mittareita kerättiin THL:n Sotkanet-tietokannasta sekä poliisin ja Etelä—Savon Pelastuslaitoksen tilastoista (liitteet). Sisäministeriö on laatinut suosituksen mittareista, joita kuntien turvallisuussuunnitelmien pohjana voi käyttää. Poliisin tilastoista käy ilmi, että poliisille ilmoitetut kaikki rikokset ovat vähentyneet 14% vuodesta 2016 vuoteen 2017 Pieksämäellä (2454 -> 2105), omaisuusrikokset 15% (590 -> 499), varkaudet 4% (87 -> 83), huumausainerikokset 22% (62 -> 48), liikennesrikokset 11% (463 -> 409). Ainoastaan väkivaltarikosten määrä on pysynyt suunnilleen ennallaan (117 -> 120). Koko etelä-Savossa kaikkien rikosten määrä on myös laskenut n. 20% vuodesta 2016 vuoteen 2017 (Lähde: poliisin tilasto, liite). Rattijuopumustapausten määrä Pieksämäellä on pysynyt suunnilleen samana vuosina 2016-2017, mutta ollut koko viisivuotiskauden 2012-2016 korkeammalla tasolla kuin Etelä-Savossa ja koko maassa (Sotkanet indikaattorit, liite).

Tarkasteltaessa Sotkanetin indikaattoritietoja vuosien 2012 ja 2016 välillä, voidaan todeta, että kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot, vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat sekä koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot ovat kaikki Pieksämäellä korkeammalla tasolla kuin vertailukunnissa sekä muualla maassa ja Etelä-Savossa (liite). Osittain tämä voi selittyä Pieksämäen vanhusvoittoisella ikärakenteella. Tämä puoltaisi sitä, että erityisesti ikäihmisten koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyyn sekä arjen turvallisuuden parantamiseen tulee panostaa. Tilastojen mukaan vuonna 2016 hoidettiin 43 yli 65-vuotiasta pieksämäkeläistä lonkkamurtumapotilasta. Yhden murtuman kokonaishoitokustannuksiksi on arvioitu n. 30 000 euroa, joten kustannukset ovat olleet n. 1,3 miljoonaa euroa v. 2016.

Viimeisimmän PYLL (Potential Years of Life Lost, ennenaikaisesti menetetyt nelinvuodet) indeksitutkimuksen mukaan (2010-2014) Pieksämäellä sekä miesten että naisten ennenaikaisesti menetettyjä elinvuosia aiheutui eniten tapaturmista ja myrkytyksistä. Itsemurhien ja maaliikennetapaturmien osuus kaikista tapaturmamenetyksistä oli suuri. Koska myös alkoholiperäisistä sairauksista johtuvia enneaikaisesti menetettyjä elinvuosia on keskimääräistä enemmän, on syytä olettaa näiden asioiden osittain liittyvän yhteen. Tapaturmat ja myrkytykset viittaisivat erityisesti nuorempiin ikäluokkiin, joissa myös ennenaikaisesti menetettyjä elinvuosia kertyy eniten. Edellä mainittujen tekijöiden kehitykseen on perusteltua puuttua.

Eri ikäryhmien turvallisuussuunnittelussa on samoja tekijöitä, mutta myös kullekin ikäryhmälle erityisiä piirteitä. Erityisen suojelun kohteena turvallisuuden näkökulmasta ovat ns. haavoittuvat ryhmät, kuten lapset ja vanhukset. Vaikka lasten kuolemaan johtuvat tapaturmat ovat tehokkaan turvallisuustyön ansiosta vähentyneet, lievempiä ja sairaalahoitoon johtavia tapaturmia tapahtuu edelleen runsaasti pienille lapsille ja koululaisille kotona ja vapaa-ajan ympäristöissä. Ennaltaehkäisevää tapaturmariskien kartoitus- ja valistustyötä on tehtävä neuvolassa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja vapaa-ajan toiminnoissa sekä yleisenä valistuksena mm. joukkoviestimissä ja sosiaalisessa mediassa. Kuntalaiset on saatava mukaan yleisten alueiden sekä liikunta- ja leikkipaikkojen suunnitteluun. Nuorilla, 15-24 vuotiailla, itsensä vahingoittaminen ja itsemurhayritykset, jopa itsemurhat, ovat tärkeitä alueita henkeen ja terveyteen kohdistuvassa ehkäisevässä työssä ja erityisesti riskiryhmien parissa. On tärkeää tunnistaa, tukea varhain sekä ohjata tarvittaessa hoidon piiriin erityisesti niitä yksilöitä, vanhempia ja perheitä, joiden taustassa on lasten turvallisuutta uhkaavia riskitekijöitä, kuten mielenterveysongelmia, päihteiden väärinkäyttöä ja väkivaltaa.

Ikäihmiset kokevat tapaturmia eniten kotona, laitoksissa ja kodin lähiympäristössä. Kodin kaatumis- ja muiden turvallisuusriskien kartoitus ja niihin liittyvät kodin muutostyöt, turvavarusteiden asianmukaisuus sekä iäkkään henkilön mahdollisimman hyvästä terveydentilasta ja toimintakyvystä, ml kaatumisten ehkäisy, tulee huolehtia. Samoin turvallisesta liikkumisesta arkiympäristössä myös kodin ulkopuolella. Ikäihmisten kaltoinkohtelu ja väkivallan uhka on tunnistettava ja rakennettava niihin toimivat auttamismallit.

5. Turvallisuussuunnitelman seuranta ja turvallisuusasioista tiedottaminen

On tärkeää, että suunnitelman toteutumista seurataan. Koska turvallisuussuunnitelma on osa valtuustokausittaista sähköistä hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa, valtuustolle raportointi sisältyy vuosittaiseen ja valtuustokausittaiseen hyvinvointitiedon raportointiin. Turvallisuustyöryhmä vastaa toteutuneen turvallisuussuunnitelmatiedon kokoamisesta. Turvallisuustyöryhmä huolehtii myös ajankohtaisesta turvallisuustiedottamisesta yhdessä kaupungin hyvinvointityöryhmän sekä lasten ja nuorten työryhmän kanssa.

6. Turvallisuussuunnitelma painopistealueittain

Turvallisuussuunnitelmaa varten kootun tilastotiedon, ammattilaisten ja muiden toimijoiden kokemustiedon sekä kuntalaisilta kerätyn tiedon pohjalta turvallisuustyöryhmä nosti suunnitelmaan seuraavat painopistealueet: liikenneturvallisuus, päihteet ja huumeet, väkivaltatyö, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat, katuturvallisuus, omaisuusrikokset, pelastustoiminta, opiskeluympäristön turvallisuus sekä infrajärjestelmien turvallisuus. Kullekin painopistealueelle kuvattiin yleistavoite sekä yksilöidymät osatavoitteet. Tavoitteista johdettiin keskeiset toimenpiteet,

seurantamittarit, nimettiin vastuutahot toteutuksesta sekä aikataulut. Suunnitelma koottiin taulukkomuotoon luettavuuden ja toteutuksen seurannan helpottamiseksi.

Painopistealue: **Liikenneturvallisuus**

Yleistavoite: Liikenneympäristö on turvallinen ja liikenneväylien käyttäjät käyttäytyvät liikennesääntöjen mukaisesti. Kenenkään ei tarvitse kuolla eikä loukkaantua liikenteessä.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Vaikutetaan liikennekäyttäytymiseen	Liikennekasvatusta annetaan kaikille ikäryhmille. Yleinen valistustyö	Tilaisuuksien määrä	Koulut, päiväkodit, liikenneturva, poliisi ja nuorisotoimi	Jatkuvaa
Liikenneympäristön turvallisuuden parantaminen	Liikenneturvallisuutta parantavia rakennushankkeita toteutetaan. Katujen, teiden ja kevyenliikenteen väylien kunnossapito hoidetaan niin, että ne ovat turvallisessa kunnossa Liikuntarajoitteisten liikkuminen otetaan huomioon rakentamisessa ja kunnossapidossa.	Tehdyt toimenpiteet	Tekninen toimi ja Liikennevirasto	Jatkuvaa

	Teiden ja katujen näkemäalueet pidetään näkemäesteistä vapaana			
Liikennevälien käyttö, liikennekäyttäytyminen ja onnettomuuksien määrä otetaan huomion toimenpiteiden suunnittelussa	Ajonopeuksia, liikennekäyttäytymistä, onnettomuuksien ja liikennevirtojen määrää seurataan	Onnettomuustilastot Poliisin tilastot: Liikenne rikokset Rattijuopumukset	Tekninen toimi ja poliisi	Jatkuvaa
Ympäristön viihtyisyys ja turvallisuus otetaan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioon	Kaavoituksessa tehdään aluevaraukset riittäville ja turvallisille liikenneratkaisuille Suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on viihtyisyys, turvallinen ja esteetön asuin ympäristö.	Toimenpiteet ja niiden toimivuus	Tekninen toimi Rakennushankkeiden toteuttajat	Jatkuvaa

Painopistealue: **Päihteet / huumeet**

Yleistavoite: Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jonka tavoitteena on edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistämällä päihteettömiä elintapoja, ehkäisemällä ja vähentämällä päihdehaittoja sekä lisäämällä päihdeilmiön ymmärrystä ja hallintaa. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on luoda vastuullinen kasvu ympäristö lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää pitkäjännitteistä ja tavoitteellista yhteistyötä lasten ja nuorten, heidän vanhempiensa, koulujen, vapaa-aikatoimen, nuorten parissa toimivien aikuisten sekä yhteiskunnan päättäjien välillä. Hyvä opetus ja koulutus tukipalveluineen sekä harrastukset ja päihteetön vapaa-ajantoiminta ennaltaehkäisevät päihteiden käyttöä. Nuorten päihteiden käytön ehkäiseminen, varhainen puuttuminen päihteiden käyttöön ja palveluohjaus

ovat tärkeitä asioita nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Päihteiden tarjontaan ja saatavuuteen luodaan eri toimijoiden kesken selkeät pelisäännöt (Pakka toiminta).

Alkoholi on merkittävin yksittäinen tekijä, joka suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttaa ihmisten arjen turvallisuuteen. Humalajuominen, alkoholin ja lääkkeiden yhteiskäyttö sekä muu päihteiden liikkakäyttö lisää tapaturma- ja muita turvallisuusriskejä kaikkien ikäryhmien kohdalla. Työikäisten ja ikääntyvien alkoholin riskikulutukseen ja muiden päihteiden haitalliseen käyttöön puuttumiseen ja hoitoon ohjaukseen tulee luoda toimintamallit. Henkilöt, joilla on muitakin kasautuvia ongelmia, tulisi olla erityisen huomion kohteena jo ennaltaehkäisevästi. Yleistä valistustoimintaa tulee lisätä ja kunkin ammattilaisen perustyömenetelmiä ehkäisevässä päihdetyössä vahvistaa.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Huumeiden ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja vähentäminen	Koordinoidaan Pieksämäen ehkäisevää päihdetyötä moniammatillisessa Viisari-työryhmässä, joka edistää monialisessa yhteistyössä terveyttä, sosiaalista tasa-arvoa ja toimintakykyä, hyvinvointia, liikenne-raittiuutta sekä turvallisuutta. Tuotetaan ennaltaehkäiseviä nuorisotoimen palveluja, jotka ovat päihteettömiä ja tukevat nuorten tervettä kasvua. Monialainen työryhmä Katiska edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja palvelusta toiseen siirtymistä sekä edistää palveluiden järjestämiseen		Nuorisotoimi, sosiaalitoimi, opetuspalvelut, työllisyyspalvelut - verkoston kanssa yhdessä Nuorisotoimi Nuorisotoimi koordinoi	2018-2021

	liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta jota kautta voidaan luoda yhteisiä toimintamalleja huumeiden ja päihteiden ennaltaehkäisyyn. Toteutetaan Pakka-toimintamallia			
Peruskoulun päättötodistuksen saaminen / jokainen nuori saa peruskoulussa tarvitsemansa tuen ja saa suoritettua perusopetuksen loppuun	Oppilashuolto Kolmiportainen tuki Ohjauksen laadun jatkuva kehittäminen Koulutuksellisen tasa-arvon hanke	Ohjaamon kävijätilastot Alle 25 –vuotiaiden työllisyys ja koulutukseen liittyvät tilastot, mm. koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 -vuotiaat	Opetustoimi	
Nuorisotakuun tavoitteiden toteutumisen varmistaminen = perusopetuksen jälkeinen jatkokoulutus, kuntoutus, työelämään pääseminen (16– 29-vuotiaat)	Monialaisen yhteistyön kehittäminen nuorten ohjauksessa(ohjaamotoiminta) Jatketaan ja kehitetään yhteistyötä koulutuksen, perusturvan, työvoimahallinnon, etsivän nuorisotyön, nuorten työpajan, työllisyyspalveluiden, päihde- ja mielenterveyspalvelujen ja terveydenhuollon kanssa.	Kouluterveyskyselyt Etsivän nuorisotyön tilastot Nuorten työpajan tilastot Työllisyystilastot	Nuorisotoimi koordinoi yhteistyö verkoston kanssa	

Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä harrastusten kautta tarjottavan tuen avulla	Koulujen päihdekasvatus, ennaltaehkäisevä päihdetyö perheissä (mm. laajat terveystarkastukset) Näyttöön perustuvat, vaikuttavat menetelmät käytössä: Kiva koulu, Liikkuva koulu, koulunjälkeinen kerhotoiminta Seutuopiston lasten ja nuorten harrastetarjonta Liikunta- ja muiden järjestöjen harrastetarjonta		Opetustoimi, vapaa-aikatoimi, nuorisotoimi, järjestöt, Seutuopisto	
Nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja lisäongelmien ennaltaehkäisy / Tuoda jo olemassa olevat palvelut nuorten arkeen ja kehitetään matalan kynnyksen palveluita	Ohjaamotoiminnan markkinointi entistä matalammalla kynnyksellä Nuorten tiimi toiminnan kehittäminen monialaisesti Nuorille tuotetaan monenlaisia vapaa-ajan palveluja matalalla kynnyksellä Perheneuvoverkoston toiminta	Ohjaamo Pientareen tilastot kouluterveyskysely Sotkanetin tilastot	Nuorisotoimi verkoston kanssa yhdessä	
Pyritään vaikuttamaan päihteiden riskikäyttöön sekä humalajuomiseen kaikissa ikäryhmissä	Päihteiden käytön puheeksi otto ja mini-interventio (lyhytneuvonta) toteutuu eri toimijoiden työssä	Sotkanetin päihdeindikaattorit: Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset poliisin tietoon tulleet huumerekokset (kaikki),	Hyvinvointityöryhmä, Viisari-työryhmä, vastuu- ja tulosalueiden ja yksiköiden esimiehet päihdeyhdyshenkilöverkosto	

Ehkäisevä päihdetyö on suunnitelmallista, rakenteet ja toimintamallit laadittu. Käytetään vaikuttaviksi todettuja menetelmiä, henkilöstön osaaminen on varmistettu	Luodaan toimintamallit kunkin perustyöhön ja monialaiseen yhteistyöhön Aiheesta järjestetään koulutusta	törkeät huumausainerikokset alkoholijuomien myynti PYLL päihdeindikaattorit		
Valistustoiminta, kansalaistoiminta, järjestöyhteistyö toimii monialaisessa verkostossa	vertaistoiminnan ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen ja organisointi	kuten edellä	kuten edellä	

Painopistealue: **Väkivalta**

Yleistavoite: Väkivalta on rikos, joka loukkaa ihmisoikeuksia ja on ilmiönä monimuotoinen esiintyen mm. fyysisenä, henkisenä, seksuaalisena ja taloudellisen väkivaltana. Väkivallan kokeminen kaikissa sen eri muodoissa, ja teon tai laiminlyönnin kohteeksi suoraan tai epäsuoraan joutuminen voi aiheuttaa välittömiä tai välillisiä terveydellisiä ongelmia ja sairastuttaa väkivaltaa kokevan. Väkivaltatyön tavoitteena on väkivallan katkaisu, turvallisuuden lisääminen ja väkivallan uusiutumisen ehkäisy sekä vahvistaa kaikenlaisen väkivallan ehkäisyn ja ongelmiin puuttumisen rakenteita ja väkivaltatyön osaamista. Tavoitteena on yksilöiden ja yhteiskunnan turvallisuus sekä hyvä elämä ilman väkivaltaa. Väkivallan ehkäisytöyön kohteena tulee erityisesti olla haavoittuvat ihmisryhmät, kuten lapset ja vanhukset.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Turvallisuus-, laillisuus - sekä tunne- ja turvataito-osaamisen lisääminen sekä monialaisen yhteistyön lisääminen ennaltaehkäisevästä näkökulmasta sivistystoimessa	- Toimintaohjeet tarkistetaan kerran vuodessa (oppilas-huoltosuunnitelma) - laaditaan toimintamalli kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn - katusovittelua nuorisotyössä jatketaan ja koko henkilöstö koulutetaan mallin toteuttajiksi -vertaissovittelutoiminnan käynnistäminen niin perusopetuksessa kuin varhaiskasvatuksessakin (eskarit)	Kyselyt (huoltajakyselyt, terveystarkastuskoonnit ja kouluterveyskyselyt) Uhkatilanneselvitysten määrä Toteutuneiden koulutusten määrä ja koulutus palaute	Varhaiskasvatus ja opetuspalvelut, nuorisotyö vapaa-aikatoimi Nuorisotoimi Opetustoimi, varhaiskasvatus	2018 -21
Lasten henkisen ja ruumiillisen kuritusväkivallan ehkäisy	Väkivalta-asioiden puheeksi ottaminen lasten ja perheiden palveluissa Tietoa, tukea ja apua perheille lapsen oikeuksien korostaminen	Yhdessä sovitut apuvälineet (mm. kyselyseulat) sekä toimintamalli(t) käytössä Trappan-työmenetelmä	Lasten ja nuorten Pieksämäki -työryhmä	
Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen ja sen ehkäisy	Toimintamalli ja palvelupolut kuvattu, ammattilaiset ja	Poliisin tilastot: Väkivaltarikokset ja niiden selvitys %	Monialainen väkivaltatyön ehkäisy- ja koordinaatio työryhmä	

	kuntalaiset tuntevat mallin, malli esillä kaupungin verkkosivuilla	Henkirikokset + yritykset Seksuaalirikokset		
Väkivallan monialainen riskinarviointi (MARAK) toteutuu	Yksiköissä laaditaan / päivitetään ohjeet ja toimintamalli väkivallan puheeksi ottoon, arviointiin ja Marak-toimintaan sekä nimetään Marak-yhdyshenkilöt. Henkilöstö koulutetaan asiaan	Marak- riskinarviointien toteutuminen eri yksiköissä käsiteltyjen tapausten lkm	Väkivaltatyöryhmä, vastualueiden johto ja yksiköiden esimiehet	
Ikääntyneisiin kohdistuvan kaltoinkohtelun ehkäisy ja torjunta	Ikääntyneisiin kohdistuva väkivalta tunnistetaan ja otetaan puheeksi. Moniammatillinen toimintamalli käytössä tukea ja toimenpiteitä varten.	Tunnistetut ja löydetty tapaukset.	Vastaanoton, pkl:n, kotihoidon ja kunnan muu henkilöstö, srk, järjestöt, vapaaehtoiset	
Henkilöstön väkivaltatyön osaamisen varmistaminen	Koulutukset (lähi- ja verkkokoulutukset) Väkivaltatyö-hankkeiden tuottamat hyvät käytännöt	Koulutettujen lkm Toimintamalleihin näkyviksi tehdyt hyvät käytännöt	Monialainen väkivaltatyöryhmä, lasten ja nuorten Pieksämäki työryhmä, vastuu- ja tulosalueiden johto	
Väkivaltatyöhön liittyvää viestintää tehostetaan	Ammattilaisille ja koko väestölle suunnattu viestintä	toteutettu viestinät (lehtijutut, some)	Monialainen väkivaltatyöryhmä	

Painopistealue: **Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat**

Yleistavoitteet: Kansalaisten tietoisuutta ja omaa vastuuta tapaturmariskeistä ja niiden ehkäisystä lisätään oikean ja ajantasaisen tiedon avulla. Julkinen toimija vastaa elinympäristön rakenteellisesta turvallisuudesta, mutta myös kansalaisten tulee voida osallistua oman elinympäristönsä, mm. liikunta- ja leikkipaikkojen, turvallisuussuunnitteluun.

Kaikkien ikäryhmien kohdalla ennaltaehkäisevä tapaturmariskien tunnistaminen, kartoitus ja vähentäminen tulee saada systemaattiseksi ja kattavaksi toiminnaksi. Erityisesti riskiryhmät on tunnistettava. Lisäksi on tuettava varhain ja ohjattava hoidon piiriin heitä, joiden taustassa on lasten turvallisuutta uhkaavia tekijöitä (mm. mielenterveys- ja päihdeongelmia tai väkivaltaa).

Työikäisten tapaturmien ja myrkytysten aiheuttamat enneaikaiset kuolemat tulee saada kääntymään laskuun. Tässä erityisesti on huomioitava yhteys päihteiden käyttöön.

Ikäihmisten kaatumistapaturmien ehkäisy sekä arjen turvallisuus varmistetaan laajalla yhteistyöllä ammattihenkilöiden, omaisten ja vapaaehtoisten kesken. Turvallisuuteen liittyvät kodin muutostyöt, turvavarusteiden asianmukaisuus huomioidaan sekä iäkkään henkilön mahdollisimman hyvistä terveydentilasta ja toimintakyvystä huolehditaan.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Vanhempien, lasten ja nuorten tietoisuutta tapaturmariskeistä ja valmiuksia niiltä suojautumiseen lisätään. Erityisiä huomioitavia aihealueita ovat lasten liikennekäyttäytyminen,	Kodin tapaturmariskien kartoitus (seulat) ja tunnistaminen kotikäynneillä sekä eri ikäisten neuvolatarkastuksissa	kunkin vastuualueen asiakastietojärjestelmiin kirjatut toteutetut turvallisuustoimenpiteet ja annettu neuvonta (toimintokoodit) LTH tutkimuksen tilastot	Äitiys- ja lastenneuvola, varhaiskasvatus, perusopetus, opiskeluhoito (ml kth), liikuntaseurat	Jatkuvaa

kaatumiset, putoamiset, myrkytykset, hukkumiset ja tukehtumisvaara, lasten kuritusväkivalta ja henkinen kaltoinkohtelu	Asianmukaisen tiedon jakaminen, mm. turvallisuustiedotteet Varhaiskasvatus: turvallisuusasioiden puheeksi otto vasu-keskusteluissa Koulu, kouluth (erit. laajat tarkastukset): huomioidaan kodin turvallisuus, turvallisuustekijät harrastuksissa, vapaa-ajalla, koulumatkalla. Turvallisuuskäyttäytyminen, ml. turvavarusteet Lasten uimataito	Kouluterveyskyselyn turvallisuusosiot Opetussuunnitelmaan, terveystarkastussuunnitelmaan, harrasteseurojen suunnitelmiin kirjatut turvallisuustavoitteet uimaopetuksessa olleiden lkm		
Lasten ja nuorten parissa työskentelevien turvallisuusosaaminen varmistetaan	Lisätään lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevien valmiuksia turvallisuusasioista jatkuvan koulutuksen avulla -> Kansallisen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelma vuosille 2018-2025 (THL, liite) tutuksi kaikille lasten, nuorten ja perheiden parissa toimiville	koulutuksissa olleet (lkm)	Lasten ja nuorten hv-työryhmä, tulosalueiden ja yksiköiden johto ja esimiehet	syksy 2018
Tunnistetaan riskiperheet ja -lapset:	mm. huoli-seulan ja muiden strukturoitujen kyselyjen,	Kouluterveyskysely, tunnistetut tapaukset	Neuvola, varhaiskasvatus,	

kuritusväkivalta, henkinen kaltoinkohtelu	puheeksi oton ja keskustelun avulla		kouluterveydenhuolto, muu oppilashuolto	
Tapaturmat, jotka sattuneet päihteiden vaikutuksen alaisena	Tapaturmapotilaat puhallutetaan sovittujen kriteerien mukaan ensiavussa, riskien tunnistaminen, hoitoon ohjaus	Puhallutettujen lkm, hoitoon ohjatut vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat (Sotkanet)	Perusturva, poliklinikka	
Liikuntatapaturmat Kaatumiset, liukastumiset palovaara, palovammat, hukkumistapaturmat	Valistuskampanjat, turvavälineet (esim. liukuesteet) ja -varusteet, kansalaisten ensiapuvalmius, sammutustaidot, vesiturvallisuus, uimataito Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien tarkastuslistat kodeissa	Terveystenhuollon ja ESPL:n tilastot ao. alueilta	Joukkotiedotus, liikuntaseurat vastuualueiden ja – yksiköiden esimiehet, hyvinvointityöryhmä, - koordinaattori, järjestöt, Seutuopisto, työpaikat (ea)	
lääkään henkilön asumisen / kodin turvallisuus, muun arkiympäristön turvallisuus, muistin heikkenemisen huomiointi	kodin muutostöiden tarvekartoitus, tarkastuslistat: esteettömyys, turvallisuusriskit kodissa, turvavälineet ja -laitteet käytössä taloyhtiöiden muutostöiden tarve, ulkoilu- ja asiointireittien kunnossapito ->	Ehkäisevät kotikäynnit, kodin ja sen lähiympäristön turvallisuustekijöiden kartoitukset	tekninen toimi, kotihoitoon henkilöstö	

	kartoitus kotikäyntien yhteydessä			
Paloturvallisuus -> Pelastuslain 42§:n ja vanhuspalvelulain 25§:n huomiointi ilmoitusvelvollisuudesta	Koulutukset	Koulutusten / osallistujien lkm,	sote-henkilöstö, ESPL	
lääkkäiden kaatumistapaturmien ja murtumien ehkäisy.	Kotivoimistelu, lihas- ja tasapainoharjoitteet, voima- ja tasapainoryhmät, monipuolinen ravinto, lääkitys, Kaatumisseula – hankkeen ja Voimaa Vanhuuteen ohjelman tuotokset, turvavarusteet (liukuesteiden jako) läkkäiden alkoholin käytön kartoitus Tiedotusmateriaali	Kaatumistapaturmat (Sotkanet), lonkkamurtumat (oma tilasto), lkm	perusturva, Seutupiston erityisliikunta-ryhmät, järjestöt, srk, petun päivätoiminta, yksityiset palveluntuottajat	
Ikääntyneisiin kohdistuvan väkivallan ja kaltoinkohtelun ehkäisy ja torjunta (ks. myös väkivalta osio)	Kehitetään monialaista yhteistyötä kaltoinkohtelun tunnistamiseksi	Marak-tilastot	perusturva, järjestöt, srk, vapaaehtoiset, yksityiset palveluntuottajat väkivaltatyöryhmä koordinoi	
Ammattihenkilöiden ja vapaaehtoisten osaamisen vahvistaminen	Turvallisuusaiheiset säännölliset koulutukset, toimintaohjeet	Koulutettujen lkm Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot (Sotkanet) – kaikki ikäryhmät	Tulosalueiden ja – yksiköiden johto ja esimiehet vievät yksiköiden suunnitelmiin	

Painopistealue: **Katuturvallisuus / poliisin näkyvyys**

Yleistavoite: Poliisin yleisenä tavoitteena on pitää hälytyspalveluiden saatavuus nykyisellä tasolla. Pyritään parantamaan poliisin näkyvyyttä ja yleistä turvallisuuden tunnetta pienemmillä paikkakunnilla siten, että poliisipartiot toimivat suunnitellusti näillä paikkakunnilla. Parannetaan muiden turvallisuusviranomaisten kanssa yhteistyötä ennalta ehkäisyllä ja riskikohteiden kartoituksella. Panostetaan nuoriin yhteistyötahojen kanssa ja pyritään puuttumaan ajan ilmiöihin mm. vihapuheisiin, päihteisiin ym. Pyritään ennalta estävyyteen tiedottamalla ja olemalla yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Ennalta ehkäisy, valistus Kohdentaa valvontaa painopistealueille Huomioidaan yleisötapahumat	erikseen laadittavien suunnitelmien mukaan	Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Sotkanet) Poliisin hälytystehtävät	Poliisi	Jatkuvaa

Painopistealue: **Omaisuusrikokset**

Yleistavoite: Yleisesti tavoitteena on saada omaisuusrikosten määrää laskemaan. Määrän laskuun vaikuttaa omaisuusrikosten ennalta ehkäisy tiedottamisen ja murtosuojausten parantamisen kautta. Myös omaisuusrikosten selvittämisprosentin nousu vähentää pitkällä tähtäimellä omaisuusrikosten määrää. Omaisuusrikosten ehkäisyyn vaikuttaa myös liitännäisrikosten kuten huumausainerikosten selvittäminen. Omaisuuden suojaa pyritään parantamaan myös muiden toimijoiden kanssa kuten vartiointiliikkeiden kanssa sekä teknisten apuvälineiden avulla. Myös esille nousevista ilmiöistä pyritään tiedottamaan aktiivisesti.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Ennalta ehkäisy Tiedottaminen Omaisuusrikosten selvitystason nostaminen	tiedotuskampanjat mm. murtosuojauksesta erityiskohteet huomioon läsnä yleisötapauksissa ja kouluissa	Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset ja niiden selvitys % (poliisin tilastot) Varkaudet (pt)	Poliisi	Jatkuvaa

Painopistealue: **Pelastustoimi**

Yleistavoite: Onnettomuuksia pyritään ennaltaehkäisemään turvallisuuskoulutuksien ja valvontatoimien avulla. Pelastustoimi ylläpitää valmiutta vastata Pieksämäen kaupungin riskeihin omalla toimialallaan, ja varautuu erilaisiin onnettomuustilanteisiin, normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut, nuorisotyö vapaa-aikatoimi -> riskienhallinta/pelastussuunnitelmien päivitykset ja turvallisuus riskien hallinnan	Tarkistetaan ja päivitetään vuosittain riskienhallinta ja turvallisuus/pelastusasiakirjat	raportointi vuosittain TP:n yhteydessä valtuustolle	varhaiskasvatuspalvelut, opetuspalvelut, nuorisotoimi, vapaa-aikapalvelut	2018 -21

parantaminen				
Pelastustoiminta (Hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavien onnettomuuksien torjunta, ihmisten, ympäristön ja omaisuuden pelastaminen, tulipalojen sammutus, sekä palovahinkojen rajoittaminen)	Pelastustoimi harjoittelee paikallisesti ja alueellisesti Kaupungin riskiprofiilin mukaisesti erilaisia onnettomuustilanteita osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Pelastustoimi ylläpitää välitöntä lähtövalmiutta Pieksämäen pääpaloasemalla ja sivutoimisen, sekä vapaaehtoisen henkilöstön varallaoloon pohjautuvaa valmiutta Naarajärvellä, Jäppilässä ja Virtasalmella.	Pelastustoiminnan mittareiden suunnittelu on parasta aikaa käynnissä valtakunnallisesti, mutta vielä tässä vaiheessa niitä ei pystytä käyttämään. Pelastuslaitoksen tehtävämäärät ja tyypit, sekä mm. tuhoutuneen ja pelastetun omaisuuden määrät tilastoidaan valtakunnalliseen Pronto-järjestelmään.	Palopäällikkö Ville Tuovinen	
Onnettomuuksien ennalta ehkäisy	Onnettomuuksien ennaltaehkäisy perustuu kahteen kulmakiveen, jotka ovat turvallisuusviestintä suunnitelluille kohderyhmille ja pelastuslaitoksen suorittama viranomaisvalvonta	Henkilöstölle määrätään vuosittain valvottavat kohteet ja tarkastusmäärien täyttymistä seurataan. Tavoitteena turvallisuusviestinnässä on kohdata 20% kaupungin väestöstä vuosittain.	Palopäällikkö Ville Tuovinen	Seurataan vuoden aikana ja tuloksellisuudesta raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä

	valvontasuunnitelman mukaisille riskikohteille. Viranomaisvalvonta sisältää erityyppiset palotarkastukset, sekä asiakirjavalvonnan. Pelastuslaitoksen valvontatehtäviin osallistuvat miehistö-, alipäällystö- ja päällystötehtävissä toimiva henkilöstö oman tehtävänkuvan mukaisesti.	Turvallisuusviestinnän toteutumista seurataan vuositasolla. Tänä vuonna turvallisuusviestinnän toteutukseen tulee aiempaan verrattuna merkittäviä muutoksia, jotka voivat vaikuttaa turvallisuusviestinnän kokonaismäärään.		
Varautumisen ja valmiussuunnittelun tukeminen	Pelastuslaitos tukee kuntia ja julkisia toimijoita varautumisessa ja valmiussuunnittelussa. Pieksämäen kunnan yhteyshenkilönä toimii Pieksämäen paloaseman palopäällikkö, lisäksi valmiussuunnittelun tukemiseen töissä valmiussuunnittelija ja valmiuspäällikkö. Pelastuslaitos on aktiivisesti mukana eri	Eri vastuualueiden valmiussuunnitelmat osana koko kaupungin valmiussuunnitelmaa laadittu	Palopäällikkö Ville Tuovinen	

	toimijoiden turvallisuus- ja varautumistyöryhmissä, jotta erityisosaaminen on mahdollisimman hyvin kaupungin käytettävissä.			
--	---	--	--	--

Painopistealue: **Infrajärjestelmien turvallisuus**

Yleistavoite: Infra pidetään toimintakunnossa kaikissa olosuhteissa. Poikkeustilanteiden suunnitelmat ovat kunnossa ja tilanteisiin on varauduttu. Infraa on turvallista ja helppo käyttää.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Infrajärjestelmien toimintakunnon ylläpitämiseen on laadittu suunnitelmat poikkeus- ja häiriötilanteita varten.	Suunnitelmat pidetään ajan tasalla ja henkilökunta on tietoinen menettelyistä Keskeisiä tehtäväalueita joihin on varauduttu ovat mm. vesihuolto, tietoliikenne, sähkö- ja kaukolämpö, suuronnettomuudet, luonnon aiheuttamat vahingot, ympäristövahingot, tie- ja katuverkko	Suunnitelmien ajantasaisuus	Infrajärjestelmästä vastaava taho	Jatkuvaa

Infran lupajärjestelmät ja neuvonta toimii.	Toimintaan on riittävät resurssit ja ammattitaitoinen henkilöstö	Asiakaspalaute	Tehtävään nimetty vastuutaho	Jatkuvaa
Rakennettu ympäristö on turvallinen, esteetön ja viihtyisä	Viranomaiset seuraavat, tekevät tarvittavat päätökset ja tiedottavat	Kyselyt asukkaiden turvallisuuden tunteesta	Tehtävän nimetyt viranomaiset. Kiinteistön omistajat vastaavat kiinteistöistä	Jatkuvaa
Kaupungin omistuksessa olevat kiinteistöt, liikenneväylät, puistot ja liikuntapaikat ovat turvalliset ja käyttäjille esteettömät	Ylläpitoon on varattu riittävät resurssit ja tarvittavat korjaukset tehdään ajallaan.	Tilojen käytettävyys. Vahinkojen määrä	Pieksämäen kaupunki/toiminnasta vastuussa oleva taho	Jatkuvaa

Painopistealue: **Turvallinen opiskeluympäristö**

Yleistavoite: Opiskeluympäristöllä ja -yhteisöllä on suuri merkitys oppilaan ja opiskelijan terveydelle ja hyvinvoinnille sekä mahdollisuuksille oppia omien kykyjen mukaisesti. Terveellinen ja turvallinen opiskeluympäristö sekä hyvinvoiva yhteisö muodostuvat hyvistä fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalista olosuhteista. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä ja tavoitteena on oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja ja monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä. Se on useiden eri viranomaisten vastuulla.

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Seurantamittarit	vastuutaho(t) / -henkilö(t)	aikataulu
Jokainen nuori saa peruskoulun päättötodistuksen ja opiskelupaikan toiselle asteelle. Jokaiselle oppilaalle järjestetään hänen tarvitsemansa riittävä tuki opinnoissaan.	- kolmiportainen tuki - ohjauksen laadun jatkuva kehittäminen - uudistuva oppilashuolto - Perheneuvoverkoston toiminta	Opintojen loppuun suorittaneiden määrä niin perusopetuksessa kuin toisen asteen opinoissakin? ???	Perusopetus	2018-21
Maahanmuuttaja-taustaisten lasten ja nuorten koulutuspolun toteuttaminen	- tarjotaan monialaisessa yhteistyössä jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle lapselle ja nuorelle yksilöity koulutuspolku - omaehtoinen suomen kielen opiskelu - luku- ja kirjoitustaidon opetus nuorille	- osallistujamäärä - UMAKO -tilastointi	- Seutuopisto ja ammatilliset oppilaitokset Esedu ja Seurakuntaopisto	jatkuvaa
Kaikki kaupungin päiväkodit ja koulut ovat terveellisiä ja turvallisia oppimisympäristöjä Koulujen ja oppilaitosten terveydenhuoltolain 16 ja 17§ mukaiset terveellisyys- ja	Uusien tilojen rakentamisessa sekä peruskorjauksissa kiinnitetään erityistä huomiota rakennuksen terveellisyyteen (sisäilma). Säännölliset tarkastukset toteutetaan suunnitellusti.	Laaditut raportit jokaisesta koulusta ja oppilaitoksesta. Raportissa suositetut toimenpiteet tehty	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto. Koulun johto (rehtori)	2018-2019 (edelliset 2015-2016)

turvallisuuskartoitukset toteutuvat joka 3. vuosi	Koulu- ja opiskeluth kutsuvat koolle monialaisen työryhmän, jossa on näiden lisäksi oppilaitoksen, työsuojelun, työterveyshuollon, tilapalvelun sekä opiskelijoiden edustajat. Tarkastuksessa käydään läpi kaikki tilat ja ulkoalueet sekä näihin liittyvät turvallisuustekijät. Tarkastuksesta laaditaan raportti, joka saatetaan lautakunnille tiedoksi			
Kiusaaminen saadaan vähenemään varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella. Kiusaamista ei hyväksytä ja siihen puututaan välittömästi	- Aloitetaan vertaissovittelu (Verso) esikoulussa ja kaikissa alakouluissa. - KiVa-koulun toimintamalli on käytössä perusopetuksessa	kouluterveyskysely: kiusaaminen	Esi- ja perusopetus, toinen aste	
Koulun turvallisuuskasvatuksen ja -opetuksen lisäksi terveystarkastuksiin sisällytetään turvallisuusasiat	Terveystarkastuksissa (erit. laajat tt:t) käydään läpi lapsen ja nuoren opiskelu-, koti- ja vapaa-ajan ympäristössä sekä harrastuksissa olevat	Toteutunut opetussuunnitelman mukainen turvallisuuskasvatus Oppilaan terveystietoihin kirjatut,	perusopetus, 2. aste vastuujaon mukaisesti	jatkuvaa

2. asteen opiskelijoiden työelämäharjoittelun turvallisuus toteutuu	turvallisuuden riskitekijät ja niihin varautuminen	terveystarkastuksissa käydyt turvallisuuskeskustelut ja –kartoitukset		
---	--	---	--	--

Lähteitä:

Paikallisen turvallisuussuunnittelun opas

http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/material/attachments/turvallisuussuunnittelu/turvallisuussuunnittelu/NVj9dF7tf/Paikallinen_turvallisuussuunnittelu_opas_isoresoluutio.pdf

Hyvä elämä – turvallinen arki Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80782>

Päätöksiä turvallisuudesta. Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78987/Turvallisuus%20osaksi%20s%C3%A4hk%C3%B6ist%C3%A4%20hyvinvointikertomusta.pdf?sequence=1>

Kansallisen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelman tavoite- ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2018-2025: Osa I

<http://www.julkari.fi/handle/10024/136205>

Luo luottamusta – Suojele lasta –opas ja verkkokoulutus

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/ajankohtaista/luo-luottamusta-suojele-lasta-opas-ja-verkkokoulutus-yhteistyosta>

Pakka toimintamalli

<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde-tyo/ehkaisevan-paihde-tyon-menetelmat/verkko-pakka-ehkaisevaan-paihde-tyohon>

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020

<http://stm.fi/documents/1271139/1359633/Koti-+ja+vapaa-ajan+tapaturmien+ehk%C3%A4isyn+tavoiteohjelma+vuosille+2014-2020.pdf/5479de03-03b4-457d-a1a7-ef10dce01b7f/Koti-+ja+vapaa-ajan+tapaturmien+ehk%C3%A4isyn+tavoiteohjelma+vuosille+2014-2020.pdf.pdf>

Turvallinen elämä ikääntyneille – toimintaohjelman päivitys

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160520/6%202018%20SM%20Turvallinen%20elama%20ikaantyneille.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Täällä on lupa puhua väkivallasta –käsikirja ikääntyneisiin kohdistuvan kaltoinkohtelun ja väkivallan vastaiseen työhön

<https://www.suvantory.fi/wp-content/uploads/2018/01/T%C3%A4%C3%A4ll%C3%A4-on-lupa-puhua-v%C3%A4kivallasta-NETTIVERSIO.pdf>

Turvaohjeita senioreille

<http://rikosentorjunta.fi/documents/5235988/5514012/2017+Turvaohjeita+senioreille>

Ankkuri-malli

<http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/material/attachments/turvallisuussuunnittelu/hyvatkaytannot/rikollisuusjahairiokayttaytyminen/6E28rnYGF/Ankkuri-malli.pdf>

Liiteaineisto:

Turvallisuusindikaattorit v. 2012 – 2016 (Sotkanet, Thl), turvallisuuskyselyn yhteenveto
Poliisin tilastot v. 2015 – 2017 (Poliisin tulostietojärjestelmä, PolStat)
Etelä-Savon Pelastuslaitos, toimintatiedote ja tilastot v. 2017

Työryhmän kokoonpano:

Tapani Mähönen, vastuualuejohtaja, tekninen toimi, Pieksämäen kaupunki (puheenjohtaja)
Merja Norontaus, hyvinvointikoordinaattori, perusturva, Pieksämäen kaupunki (sihteeri)
Arto Sepponen, puheenjohtaja kaupunginhallitus
Timo Tarkiainen, opetusjohtaja, Pieksämäen kaupunki
Seija Laitinen, lasten ja nuorten hyvinvointikoordinaattori, Pieksämäen kaupunki
Pekka Roponen, rikosylikonstaapeli, Itä-Suomen Poliisilaitos
Ville Tuovinen, valmiuspäällikkö, Etelä-Savon Pelastuslaitos
Juha Korhonen, talouspäällikkö, Pieksämäen seurakunta
Pasi Haverinen, liikennesuunnittelija, Pieksämäen kaupunki